

*Кенен
Әзірбаев*

1884·1984

3

Аса көрнекті қазақ совет ақыны әрі композиторы, Қазақ ССР халық ақыны, республика өнеріне еңбегі сіңген қайраткер, СССР Жазушылар одағының және СССР Композиторлар одағының мүшесі Кенен Әзірбаев осы күнгі Жамбыл облысы, Красногор ауданына қарасты Мәтібұлақ деген жерде 1884 жылы дүниеге келген.

Тамаша талант иесі болып туған Кенен он бір жасында өзінің ең алғашқы ән-өлеңін шығарды, сөйтіп, аз уақыт ішінде оның атағы халық арасына тез тарап кетеді. Ақынның «Бозторғай», «Көк шолақ», «Ри қойым!» атты ашу-ызаға толы алғашқы шығармаларында сол кездегі әлеуметтік теңсіздік мәселелері қозғалып, қазақ шаруаларының озбырлық пен теңсіздікке білдірер қарсылығы бой көрсетеді.

Қалың бұқараның қамын жеп, озбырлықтың бет пердесін аяусыз жұртқан жалынды әнші-ақын Кенен Әзірбаев 1916 жылғы қазақ еңбекшілерінің ұлт-азаттық қозғалысына, соңыра туған Жетісуда Совет өкіметінің орнығып, нығаюына белсене араласады. Ол Қордай аудандық ревкомның председателі, Қосшылар одағының мүшесі, болыстық атқару комитетінің председателі болып сайланады. Оның әр қырлы қоғамдық қызметі нұсқалы да жарқын творчестволық еңбегі Ұлы Октябрьден кейін, СССР халықтарының терезесі тең туысқандық семьясында, жана бақытты өмірге қолы жеткен қазақ халқының тұрмысымен, зор әлеуметтік жанарулармен тығыз байланыста өтеді. «Октябрь», «Ленин баба», «Біздің Отан жеңеді», «Колхоз әні», «Молшылық жыры», «Бал құйылды даладан», «Ойжайлау», «Даңқты жастарымыз», «Тік шырқау», «Халық қуанышы» т. б. шығармаларында ақын жанарған өмірді, совет халықтарының ерлік еңбегін, қаһармандығы мен отаншылдығын, азаттық пен бейбітшілік мұраттарын, Коммунистік партия мен көсеміміз В. И. Лениннің ұлылығын шабыттана жырлады.

Кенен Әзірбаев қазақтың ұлы ақыны Жамбыл Жабаевтың өзіне лайық шәкірті әрі серігі бола білді, әйгілі импровизатор ақын-әншілер Сүйінбай, Біржан сал, Ақан сері, Балуан Шолақтан бермен қарай жалғасып келе жатқан ауыз әдебиеті дәстүрлерін ілгері дамытты. Сонымен қатар, ақын творчествосы ауызша суырып салу дәстүрін кейінгі кезде туып, өркен жайған қазақ совет жазба әдебиеті үлгілерімен қабыстырған, қазақтың көркемдік мәдениетінің жана жарқын беттерінің біріне айналды.

Тамаша импровизатор, әнші-орындаушы Кенен Әзірбаев 1936 жылы Москвада өткен қазақ әдебиеті мен өнерінің тұңғыш онкүндігіне қатысты, өзінің жомарт талантын еліне адал қызмет етуге жұмсады, республикада әр кезде ұйымдастырылған ақындар айтысына, еңбекшілермен болған кездесулерге жиі қатысып жүрді.

К. Әзірбаевтың творчестволық, қоғамдық қызметін Коммунистік партия мен Совет үкіметі жоғары бағалады. Ол Ленин, Еңбек Қызыл Ту, «Құрмет Белгісі» ордендерімен, СССР медальдерімен, Қазақ ССР Жоғарғы Советінің Құрмет грамоталарымен наградталған.

Ақынды мәңгі есте қалдыру үшін оның аты Алматы қаласындағы бір көшеге, Жамбыл облысындағы совхоз-техникум мен мектепке, Жамбыл қаласындағы кинотеатрға берілген. К. Әзірбаевтың туған жерінде, оның өз атындағы ауылда әдеби-мемориалдық музей-үй жұмыс істейді.

4

Выдающийся казахский советский поэт-композитор, народный акын Казахской ССР, заслуженный деятель искусств республики, член Союза писателей СССР и Союза композиторов СССР Кенен Азербайев родился в 1884 году в урочище Матибулак на территории нынешнего Красногорского района Джамбулской области.

Одаренный замечательным талантом, Кенен в одиннадцать лет сочинил свою первую песню, которая заслужила широкое признание и принесла ему известность в народе. Уже в ранних произведениях акына — «Бозторгай» («Жаворонок»), «Кокшолак» («Серый куций»), «Ри, койым!» и других в полный голос звучали мотивы социального неравенства, протеста против угнетения и беспорядка казахской бедноты.

Страстный певец — обличитель, борец за права простых людей, Кенен Азербайев принял активное участие в народно-освободительном движении 1916 года против царского произвола, а затем — в установлении и упрочении Советской власти в родном Семиречье. Он избирался председателем Курдайского райревкома, членом Союза бедноты, председателем волостного исполнительного комитета. Вся его многогранная общественная деятельность и яркое, самобытное творчество были тесно связаны с глубокими социальными преобразованиями после Великого Октября, принесшего казахскому народу, равному среди равных в братской семье народов СССР, новую, счастливую долю. Им создано более двухсот высокохудожественных музыкальных произведений, выпущено свыше десяти сборников стихов и поэм. В произведениях «Октябрь», «Ленин — мой отец», «Наша Родина победит», «Колхозная песня», «Изобильная степь», «Лучезарное лето», «Ойжайлау», «Славная молодежь», «Тик шырқау», «Радость народа» и многих других поэт вдохновенно воспевал новую жизнь, героизм и патриотизм, созидательный труд, равенство и счастье советских народов, Коммунистическую партию и ее вождя В. И. Ленина.

Кенен Азербайев был достойным учеником и соратником великого казахского акына Джамбула Джабаева, продолжателем древних традиций устнопоэтического творчества знаменитых певцов-импровизаторов Суюмбаева, Біржан-сала, Ахан-сері, Балуан-Шолака. В то же время творчество акына явилось новой яркой страницей в казахской художественной культуре, сочетая в себе импровизаторство с зарождением и развитием казахской советской письменной литературы.

Замечательный импровизатор, певец-исполнитель, Кенен Азербайев участвовал в первой Декаде казахской литературы и искусства в Москве (1936 г.), щедро дарил свои прекрасные творения людям, часто выступал перед тружениками республики, на поэтических состязаниях-айтысах.

Богатое поэтическое и музыкальное наследие Кенена Азербайева по праву входит в золотой фонд многонациональной советской художественной культуры.

Творческие и общественные заслуги К. Азербайева высоко оценены Коммунистической партией и Советским правительством. Он награжден орденом Ленина, орденами Трудового Красного Знамени, «Знак Почета», медалями СССР, Почетными грамотами Верховного Совета Казахской ССР.

Для увековечения памяти акына его имя присвоено улице в г. Алматы, совхозу-техникуму и школе в Джамбулской области, кинотеатру в г. Джамбуле. На родине К. Азербайева, в селе, посвящем его имя, создан литературно-мемориальный Дом-музей.

7

Құрметті **А. НУРШАЙХОВ** ..... жолдас!

Республикалық юбилейлік комиссия Сізді аса көрнекті халық ақыны, әрі композитор, Қазақ ССР-інің өнеріне еңбегі сізген қайреткер Кенен Әзірбаевтың туғанына 100 жыл толуына арналған салтанатты кешке шақырады.

Кеш 1984 жылы 26 шоны күні 18.00 сғатта В. И. Ленин атындағы Сарайда өгеді.

ПРЕЗИДИУМ

8

Уважаемый товарищ **НУРШАЙХОВ А.** .....

Республиканская юбилейная комиссия приглашает Вас на торжественный вечер, посвященный 100-летию со дня рождения выдающегося народного акына и композитора, заслуженного деятеля искусств Казахской ССР Кенена Азербоева.

Вечер состоится 26 июня 1984 года в 18.00 часов во Дворце имени В. И. Ленина.

Кенен
Әзірбаев

100

89

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АРХИВ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

фонд	<u>2209</u>
опись	<u>1</u>
дело	<u>470</u>

Нуршапов
Эдилхан

Кемел Эдербас в том
тузакана 700 гелм толдожа
арнаетте концертте
пуюненимасы маме мери
тойда шакурда билеті.
типозр. БКЗ

Крайние даты 1984

Количество документов _____

Количество листов 8

Құрметті А. НУРШАЙХОВ

жолдас!

Қазақстан Компартиясы Жамбыл облыстық комитеті мен халық депутаттары облыстық Советінің атқару комитеті Сізді аса көрнекті қазақ совет ақыны, композитор әрі әнші, Қазақ ССР-нің халық ақыны Кенен ӘЗІРБАЕВТЫҢ туғанына 100 жыл толуына арналған мерекелік салтанатқа шақырады.

Мерекелік салтанат 30 июньде Красногор ауданының Кенен селосында сағат 11-де басталады.

Қазақстан Компартиясы
облыстық комитеті

Халық депутаттары
облыстық Советінің
атқару комитеті